

Opis systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej to element systemu zarządzania funkcjonującego w Banku, który obejmuje mechanizmy kontroli ryzyka, badanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi. Uregulowania prawne dla systemu kontroli wewnętrznej wynikają z ustawy Prawo Bankowe oraz Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach. System przyjęty w Banku oparty jest o model trzech linii obrony.

Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. Celem ogólnym systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

2. W ramach celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia cele szczegółowe, które określa matryca funkcji kontroli.

Rola Rady Nadzorczej

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności, z zastrzeżeniem, iż nadzór nad funkcjonowaniem audytu wewnętrznego sprawuje Rada Nadzorcza Spółdzielni.
2. Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:
 - 1) zatwierdzanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym matrycy funkcji kontroli,
 - 2) zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
 - 3) zatwierdzenie kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
 - 4) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu.

Rola Komitetu Audytu

Komitet audytu wspiera działania RN w zakresie systemu kontroli wewnętrznej.

Rola Zarządu Banku

1. Zarząd, odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i komórkę do spraw zgodności.
2. Do zadań Zarządu, należy w szczególności:
 - 1) ustanowienie, w ramach trzech linii obrony, kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) zapewnienie ciągłości i skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej, a także właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli z komórką do spraw zgodności i komórką audytu oraz dostępu osobom wykonującym czynności kontrolne/czynności audytowe do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne,
 - 3) określenie rodzaju działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,

- 4) sporządzanie okresowej (nie rzadziej niż raz w roku) informacji dla Rady Nadzorczej o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz komórki do spraw zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:
 - a) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - b) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
 - c) zapewnienia niezależności komórce do spraw zgodności,
 - d) zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez pracowników komórki zgodności oraz do systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników tej komórki,
- 5) zatwierdzanie listy istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej,
- 6) zapewnienie dokonywania regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności,
- 7) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
- 8) zapewnienie niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez określenie odpowiedniego jego zakresu i kryteriów,
- 9) wyznaczenie komórki organizacyjnej/stanowiska odpowiedzialnej za zadania związane z prowadzeniem matrycy funkcji kontroli, określenie formy udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów.

Przyjęty schemat organizacyjny trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

Pierwsza linia obrony	Druga linia obrony	Trzecia linia obrony
1. Sieć sprzedaży 2. Komórki organizacyjne wspierające operacyjnie sieć sprzedaży	1. Komórka ds. zgodności 2. Komórka ds. ryzyka 3. Komórka ds. analiz kredytowych	Audyt wewnętrzny Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

Rys. nr 1 Model trzech linii obrony

1. Pierwsza linia obrony

1. Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych.

Pierwszą linię obrony stanowią jednostki organizacyjne i komórki organizacyjne Centrali niewskazane w ramach drugiej i trzeciej linii obrony.

Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach pierwszej linii obrony odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.

2. Druga linia obrony

Druga linia obrony odpowiedzialna jest w szczególności za:

- 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych,
- 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
- 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
- 4) matrycę funkcji kontroli,

- 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
- 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.

3. Trzecia linia obrony

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Audyt wewnętrzny wspiera Bank w osiąganiu wytyczonych celów, poprzez dostarczenie zapewnienia o skuteczności procesów zarządzania ryzykiem, kontroli i ładu organizacyjnego, jak również poprzez doradztwo.

Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej. Celem dokonania oceny, komórka audytu w ramach badań audytowych, bierze pod uwagę w szczególności wyniki oraz skuteczność i adekwatność weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych pierwszej i drugiej linii obrony.

4. Funkcja kontroli

Funkcja kontroli to element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności i komórki kontroli/ ds. testowania pionowego

Wydział Ryzyka Braku Zgodności

W Banku, w pionie Prezesa Zarządu, działa Wydział Ryzyka Braku Zgodności kierowany przez Dyrektora ds. Zgodności odpowiedzialny za identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi. Działanie komórki ds. zgodności obejmuje zadania drugiego poziomu systemu kontroli wewnętrznej (drugiej linii obrony przed ryzykiem) polegające na zapewnianiu zgodności w działaniu całego Banku.

W ramach funkcji kontroli, komórka do spraw zgodności odpowiedzialna jest m.in. za:

- 1) weryfikację bieżącą pionową, w przypadku gdy ta weryfikacja nie została przypisana innym pracownikom lub komórkom organizacyjnym w ramach drugiej linii obrony,
- 2) testowanie pionowe przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych w przypadku gdy to testowanie nie zostało przypisane innym pracownikom lub komórkom organizacyjnym w ramach drugiej linii obrony
- 3) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
- 4) ocena adekwatności i skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych,
- 5) raportowanie o przestrzeganiu kluczowych mechanizmów kontrolnych, obejmujące co najmniej zestawienie wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych administrowanie matrycą funkcji kontroli, w tym pozyskiwanie informacji niezbędnych do przygotowania i aktualizacji matrycy tworzenie, aktualizowanie regulacji wewnętrznych normujących działanie systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

Ponadto do zadań komórki ds. zgodności należy:

- 1) prowadzenie rejestru naruszeń compliance,
- 2) prowadzenie rejestru zgłoszeń zidentyfikowanych rzeczywistych i potencjalnych konfliktów interesów oraz analizowanie i wydawanie rekomendacji co do sposobu postępowania w danej sprawie,
- 3) sporządzanie na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej informacji dotyczących stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności, zmian w poziomie ryzyka,
- 4) przedstawianie Zarządowi propozycji działań, które będą miały na celu minimalizowanie powstałego ryzyka braku zgodności i ograniczanie występowania takich naruszeń przepisów prawa i norm postępowania w przyszłości,

- 5) bieżące informowanie Zarządu o przypadkach występowania istotnych naruszeń compliance,
- 6) monitorowanie na bieżąco zmian w zewnętrznych przepisach prawa; informowanie pracowników Banku, w sposób ogólnie dostępny, o zaistniałych zmianach w zewnętrznych przepisach prawa,
- 7) opiniowanie nowych produktów i rodzajów działalności lub procesów pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia zdarzeń compliance,
- 8) opiniowanie procedur wewnętrznych lub wzorów umów, pod kątem ich zgodności z zewnętrznymi przepisami prawa oraz występowania ewentualnych zapisów, które mogłyby wygenerować naruszenie compliance (z wyjątkiem wzorów przygotowywanych przez Spółdzielnię i Bank Zrzeszający lub zaopiniowanych przez obsługę prawną Banku),
- 9) opiniowanie materiałów reklamowych Banku (z wyjątkiem materiałów przygotowywanych przez Bank Zrzeszający),
- 10) organizacja procesu legislacji wewnętrznej oraz monitorowanie procesu przeglądów regulacji obowiązujących w Banku,
- 11) monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez Spółdzielnię SSO SGB,
- 12) monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne, w tym przez Komisję Nadzoru Finansowego,
- 13) monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez Prezesa Zarządu w wyniku kontroli wewnętrznych,
- 14) projektowanie, wprowadzanie i stosowanie procedur i metodyk zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- 15) kształtowanie świadomości istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku.

Niezależność Wydziału Ryzyka Braku Zgodności zapewniana jest m.in. poprzez zastosowanie następujących mechanizmów kontrolnych:

- 1) zatwierdzanie przez Zarząd i Radę Nadzorczą regulaminu komórki ds. zgodności,
- 2) zapewnienie kierującemu komórką ds. zgodności bezpośredniego kontaktu z Członkami Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 3) udział kierującego komórką ds. zgodności w posiedzeniach Zarządu i Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu,
- 4) powoływanie i odwoływanie kierującego komórką ds. zgodności za zgodą Rady Nadzorczej.

Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej dokonywanej przez Radę Nadzorczą

Rada Nadzorca dokonuje oceny systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o:

- 1) wyniki oceny audytu SSO,
- 2) informację Zarządu Banku,
- 3) okresowe raporty Wydziału Ryzyka Braku Zgodności, Dyrektora ds. Zgodności,
- 4) ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta,
- 5) ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonanych przez uprawnione instytucje m.in. KNF,
- 6) oceny i wyniki kontroli dokonane przez podmioty zewnętrzne.